

ÇANAKKALE İLİ AVLAK ALANLARININ VE AV HAYVANLARI YAŞAM ALANLARININ CBS İLE BELİRLENMESİ

D. Turan ^a, U. Aydar ^a, E.Ö. Avşar^a, Ö. Akçay ^a

^a ÇOMÜ, Mühendislik Fakültesi, Harita Mühendisliği Bölümü, 17100 Çanakkale/Türkiye dursunturan@ymail.com, (umutaydar, ozguravsar, akcay)@comu.edu.tr

ANAHTAR KELİMELELER: Avcılık Haritası, CBS, Sayısal Yükseklik Modeli, 3B Modelleme

ÖZET:

Bu çalışmanın amacı, Çanakkale ili Milli Parklar Şube Müdürlüğü'nün envanterinde bulunmayan avlak alanlarının 3 boyutlu (3B) analizi ile sayısal yükseklik modelleri oluşturularak müdürlüğün ihtiyacı olan 3B yükseklik haritalarının oluşturulmasıdır. Bu kapsamda pilot bölge olarak seçilen Kalkım Beldesi avlak alanındaki av hayvanı çeşitliliği belirlenerek av hayvanlarının yaşamsal alanlarındaki hayvan popülasyonu kayıt altına alınacak ve türlerin yaşamsal alanları belirlenerek avcılarının ve Milli Parklar görevlilerinin çalışmalarında kullanabileceği bir 3B harita altlığı oluşturulacaktır.

Çalışma kapsamında ilk olarak bölgedeki hayvan popülasyonu ve hayvanların yaşam alanlarının belirlenmesi amacıyla yöre avcılarının katkıları ile anket çalışması yapılmıştır. Yapılan detaylı saha çalışmasından elde edilen sonuçlar bilgisayar ortamında SPSS yazılımı yardımı ile değerlendirilmiş ve bulgular analiz edilerek farklı ölçeklerde sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre sahadaki türler ve yaşam alanları tampon analiziyle belirlenmiş olup türlerin yavrulama tarihleri, türlere ait ortalama canlı sayısı öz nitelik bilgisi olarak veritabanına eklenmiştir. Yerli ve göçmen kuş çeşitleri belirlenerek, göçmen kuşların göç yolları tespit edilmiş ve 3B analiz haritalarında gösterilmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen veriler bölgedeki Milli Parklara ait görevliler ile paylaşılarak kaçak avlak alanlarının belirlenmesi ve kaçak avcılığın önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Avcılık, , Anket, 3d analiz, Cbs

1. GİRİŞ

İnsanoğlunun ilk varoluşundan itibaren avcılık ilk önce hayatta kalma, yiyecek, giyecek temini, tarımla beraber hayvanlardan yararlanma ve birçok devletin askeri eğitimi yanı sıra günümüzde ise avcılığın sportif amaçlı kullanılmasıyla hızlı bir şekilde gelişme göstermiştir. Eski taş devrinin insanları sümüklü böcekleri, diğer böcekleri, kuş yumurtalarını, yavrularını ve çeşitli meyveleri yiyerek geçinmişlerdir. Bu çağın avcılığı bugünkü anlamıyla bir avcılık olmaktan çok yaşamayı sağlamak amacıyla yapılan bir çeşit toplama biçimindeydi. Bu çağı izleyen yeni taş devrinde ise avcılık geniş anlamda olmak üzere, yaşamak için gerekli olan besin ve giyim ihtiyacını karşılamak, süs eşyaları ile savaş için gerekli ham maddeleri sağlamak amacıyla girişilen bir çaba niteliği taşımıştır. Gerek bundan önceki devirde, gerekse yeni taş devrinde avlanma silahı olarak taş-kama, taş-çekiç, daha sonraları da mızrak, sapan v.b. kullanılmıştır. Diğer taraftan hayvanları tuzak çukurları ile yakalamayı da taş devrinin avcıları başarı ile uygulamışlardır (HUŞ, Savni, 1974,s.14-17.). Türk kültür tarihinde de avcılık her zaman önemli bir yere sahip olmuştur. Eski Türklerde avcılığa özel bir önem verildiği görülmektedir. Türkler avcılığı savaşa hazırlayıcı bir araç ve bir ön tatbikat olarak uygulamışlar, savaşlardan önce harp uygulaması niteliğinde büyük süre avları düzenlemişlerdir. Avcılığın Türklerin hayatındaki önemini Oğuz boylarında da görmek mümkündür. Bu önem aynı örf ve adetle Selçuklulara ve onlardan Osmanlılara geçmiştir (Küçükosmanoğlu ve

Arslangündoğdu, 2009: 358). Nitekim Osmanlı hükümdarları ve devlet ricalinin av partileri düzenlemesi, Osmanlı'nın kuruluş yıllarına kadar uzanmaktadır (Yarçı, 2009:124). Türk devletlerinde ve boylarında, dini merasim yaptırarak kadar bir kült değerini bulan avcılık, Osmanlı İmparatorluğu'nda muayyen bir kurumlaşma haline getirilmiş, devletin askeri gücünün sembolü karakterini taşımıştır (Güven ve Hergüner,1999: 35)

Türkiye Cumhuriyetinde ise 1950'li yıllarda avcılarının birçok av hayvanını herhangi bir kurala bağlı olmaksızın bedelsiz avlamalarıyla başlayan süreç 1970'li yıllara çeşitli kuralların getirilmesiyle yasal anlamda av turizmi uygulamalarını başlatmıştır. 1977 yılında yabancı avcılarının avlanabilmeleri, seyahat acentesi aracılığıyla ülkemize girebilmeleri ve bir bedel ödeyerek avlanabilmeleri ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır ve yurdumuzda ilk av turizmi uygulaması 1977 yılında yaban domuzu (Sus scrofa) avı ile başlamıştır. 1964 yılında korumaya alınıp yeterli popülasyona ulaşan Antalya-Düzler çamı Yabankeçisi Koruma ve Üretim Sahası'ndaki yaban keçileri (Capra aegagrus) 1981 yılında av turizmine açılarak yabandomuzu dışındaki av hayvanlarının avına izin verilmiştir. Flora açısından zengin endemik bitki türlerinin fauna bakımında Avrupa-Afrika kuş göç yolları üzerinde bulunan çalışma alanımızın avlak alanlarının sayısal modelleri oluşturulmuş ve ara yüz olan Landsat uydu görüntüleri ile birleştirilerek 3D haritaları oluşturulmuştur. Bu haritalar üzerinde avlak alanda yaşamını sürdüren hayvanlara yaşam alanı tespiti yapılmıştır ve bunlara ait öznelik bilgisi eklenmiştir.

2. ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmada, Çanakkale'nin Yenice ilçesi Kalkım beldesinin zengin flora ve fauna koşullarına bağlı olarak meydana gelen avcılık faaliyetlerinin değerlendirilmesi, Çanakkale Milli Parklar Müdürlüğü envanterinde bulunmayan avlak alanların 3D analiz yöntemiyle avlak alan haritalarının oluşturulması, avlak alanlarda yaşayan av hayvanlarının yaşamsal alanlarının tespiti amaçlanmıştır. Yörede yapılan avcılık faaliyetlerinin değerlendirilmesi için anket yapılarak avcılığın olumsuz etkilerini azaltmak ve sürdürülebilir yaşamın devamı için bazı kurum ve kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen çalışmaların anketler yardımıyla değerlendirilmesi ile fayda ve eksikliklerin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

Bölgedeki kurum ve kuruluşların yeteri kadar kontrol altına alamaması ve gerçekleştirmiş olduğu çalışmalarda koordinasyonsuzluklar ve eksikliklerin yol açtığı temel sorunların saptanması gösterilebilir. Dolayısıyla anket çalışması kapsamında bölgedeki avcılarının temel sıkıntıları ve istekleri değerlendirilerek kaçak avcılık sonrasında yapılan müdahalelerin yetersizliği ele alınmıştır. Çalışma sonrasında ulaşılmaya hedeflenen amaçlar şöyle sıralanabilir:

- Bölgede yapılan avcılık faaliyetlerini gözlemek
- Avcıların, sürdürülebilirlik için yapılan AVBİS sistemine ne kadar uyum sağlayıp sağlamadığını gözlemek,
- Avcılık ve Atıcılık derneklerini kamu kurumlarına karşı bakış açısını saptamak,
- Coğrafi Bilgi Sistemleri yardımıyla, Bölgeye ait sayısal arazi modeli oluşturularak hayvan türlerinin yaşam alanlarını tespit etmek ve risk haritaları üretmektir.

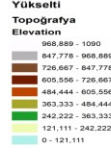
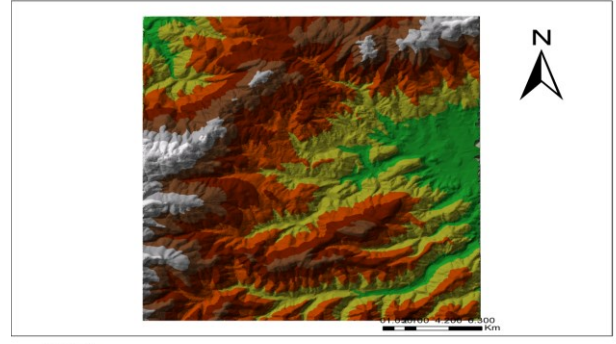
3. YÖNTEM

Bu çalışmada temel veriler, örneklem seçilen köylerde avcılarla yapılan anketler ve Çanakkale Milli Parklar Şube Müdürlüğü çalışanlarınca aktarılan uzman görüşleridir. Kalkım beldesinin avcılarını seçilerek, pilot bir uygulama yapılmıştır. Yüz yüze görüşülerek anket çalışması gerçekleştirilmiştir. SPSS Statistics 20 paket yazılımı ile değerlendirme yapılmıştır (SPSS, 2016). Saptanan bulgular birbirleriyle de analiz edilerek farklı ölçeklerde sonuçlar elde edilmiştir. ARCGIS 10.5 programından yararlanılarak avlak alanlarının sayısal yükseklik modeli oluşturulmuştur.

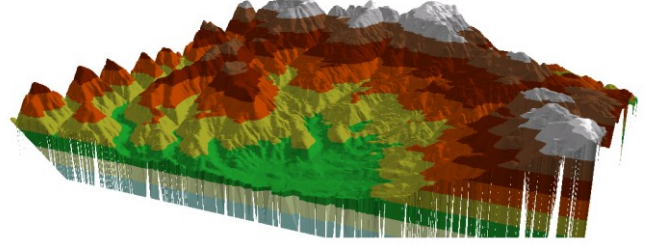
4. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Yapılan anket ve mülakatlar sonucunda kaçak avcılığın (poğacacılık) önüne geçilebilmesi ve bölgedeki sürdürülebilirlik adımlarının sağlam atılabilmesi adına Çanakkale Milli Parklar Müdürlüğü'nün kaçak avcılara caydırıcı cezalar uygulaması gerekmektedir. Kaz dağlarında sinayürlü altın aranmasına son verilmesi gerekmektedir. Bu nedenle anket ve mülakat sonucunda belirlenen birçok nesli tükenmekte olan hayvan için tehdit niteliği taşımaktadır. Üretilen sayısal arazi modeli avcılarının ve görevlilerin topografyayı daha iyi anlaması, hayvan yaşam alanlarının, yumurtlama alanlarının ve av alanlarını belirleme adına yapılmıştır.

AŞAĞI ÇAVUŞLU KÖYÜ TOPOĞRAFYA HARİTASI

Şekil 1: Çalışma alanının arcmap 10.5 ile gösterimi

Şekil 2. ArcScene'de yapılmış 3D Kalkım avlak alan haritası

KAYNAKLAR

HUŞ, Savni. Av Hayvanları ve Avcılık, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1974, s.14-17.

KÜÇÜKOSMANOĞLU A., ARSLANGÜNDOĞDU Z. (2009). Türkiye'de Avcılığın Geleceği. Acta Turcica, vol.1, 357-366

YARCI, G. (2009).Türk Kültüründe Av Editörler: Emine Gürsoy Naskali, Hilal Oytun Altun, Osmanlıda Avcılık Yasaları, Acta Turcica, Yıl 1, Sayı 1.

GÜVEN, Ö., HERGÜNER, G.(1999). Türk Kültüründe Avcılığın Temel Dayanakları. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (5),32-47